

بوستان‌ها و فضای سبز شهری

تألیف

دکتر محمدحسین ایران نژاد پاریزی

استادیار دانشگاه یزد

مهندس مهدیه تجملیان

کارشناس ارشد مدیریت مناطق خشک و بیابانی

سرشناسه	: ایران نژاد پاریزی، محمدحسین، ۱۳۴۹ -
عنوان و نام پدیدآور	: بوستان‌ها و فضای سبز شهری / مؤلفان محمدحسین ایران نژاد پاریزی، مهدیه تجملیان.
مشخصات نشر	: یزد: دانشگاه یزد، ۱۳۹۰.
مشخصات ظاهری	: ۴۱۶ ص.: مصور، نمودار.
فروست	: سلسله انتشارات دانشگاه یزد.
شابک	: 978-600-6309-01-9
وضعیت فهرست نویسی	: فیپا
موضوع	: فضای سبز شهری -- ایران
موضوع	: پارک‌های شهری -- ایران.
شناسه افزوده	: تجملیان، مهدیه، ۱۳۶۶ -
شناسه افزوده	: دانشگاه یزد. انتشارات
رده بندی کنگره	: SB ۴۷۰/۵۵ / الف ۹۰۹ ۱۳۹۰
رده بندی دیویی	: ۷۱۲/۰۹۵۵
شماره کتابشناسی ملی	: ۲۴۸۶۱۲۵

مرکز انتشارات دانشگاه یزد

یزد، صفایه، بلوار دانشگاه، صندوق پستی ۷۴۱-۸۹۱۹۵ تلفن: ۸۱۲۲۸۴۸ - ۰۳۵۱

دورنگار ۰۱۲۰-۸۲۰۰۳۵۱

عنوان کتاب: بوستان‌ها و فضای سبز شهری
 مؤلفان: دکتر محمدحسین ایران نژاد پاریزی، مهندس مهدیه تجملیان
 ویراستار ادبی: دکتر محمدحسین دهقانی فیروزآبادی
 ناشر: انتشارات دانشگاه یزد
 لیتوگرافی، چاپ و صحافی: مؤسسه چاپ و نشر کنکاش، ۶۲۵۸۰۴۹ - ۰۳۱۱
 نوبت چاپ: اول
 سال چاپ: ۱۳۹۰
 شمارگان: ۱۰۰۰
 قیمت پشت جلد: ۱۳۵۰۰۰ ریال
 شابک: 978-600-6309-01-9

مرکز بخش: مؤسسه کتابیران

تهران، میدان انقلاب، کارگر شمالی، خیابان نصرت، خیابان دکتر قریب، نرسیده به فرصت، پلاک ۷.

فهرست مطالب

صفحه

عنوان

.....	پیشگفتار
۲۹.....	فصل اول: کلیات (تعاریف و مفاهیم)
۲۹.....	۱-۱- فضای سبز: مفهوم، انواع و عملکرد
۲۹.....	۱-۱-۱- تعریف فضای سبز
۳۱.....	۱-۱-۲- انواع فضای سبز شهری
۳۵.....	۱-۱-۳- الگوهای فضای سبز شهری
۳۵.....	۱-۱-۳-۱- کمربندهای فضای سبز محاط کننده
۳۷.....	۱-۱-۳-۲- کمان‌های سبز
۳۷.....	۱-۱-۳-۳- محورهای سبز
۳۷.....	۱-۱-۳-۴- بوستان‌های شهری
۳۷.....	۱-۱-۴-۱- بوستان محله ای
۴۰.....	۱-۱-۴-۲- بوستان منطقه ای
۴۱.....	۱-۱-۴-۳- بوستان بزرگ شهری
۴۱.....	۱-۱-۴-۴- بوستان حاشیه ای
۴۱.....	۱-۱-۴-۱- نقش و عملکردهای فضای سبز
۴۲.....	۱-۱-۴-۱- عملکرد فضای سبز از نظر اجتماعی
۴۳.....	۱-۱-۴-۱- نقش فضای سبز در ایجاد چشم‌اندازهای زیبا
۴۴.....	۱-۱-۴-۲- نقش اجتماعی - روانی فضای سبز شهری
۴۵.....	۱-۱-۴-۳- نقش فضای سبز در ساخت کالبدی شهر
۴۹.....	۱-۱-۴-۲- عملکرد فضای سبز از نظر اکولوژیکی

۱-۱-۴-۲-۱- تأثیرگذاری فضای سبز روی اقلیم شهری (بهبود شرایط اکولوژیکی یا
تعدیل شرایط اقلیمی)..... ۵۰

۱-۱-۴-۲- تأثیرگذاری فضای سبز بر پاکي و سلامت هوادر شهر..... ۵۰

فصل دوم: ساختار فضای سبز شهری..... ۷۹

۱-۲- بخش زنده فضای سبز شهری..... ۷۹

۱-۱-۲- گیاهان (گونه‌های گیاهی)..... ۷۹

۱-۱-۲- انواع مختلف گونه‌های گیاهی (تعریف فرم‌های مختلف گونه‌های گیاهی)..... ۷۹

۱-۱-۲-۱-۱- درختان..... ۸۰

۱-۱-۲-۱-۲- درختچه‌ها..... ۸۰

۱-۱-۲-۱-۳- بوته‌ها..... ۸۱

۱-۱-۲-۱-۴- گیاهان پوششی..... ۸۱

۱-۱-۲-۱-۵- گلها و گیاهان فصلی..... ۸۳

۱-۱-۲-۲- ویژگی‌های اکولوژیک گیاهان..... ۸۴

۱-۱-۲-۱-۲- نور..... ۸۴

۱-۱-۲-۲-۲- رطوبت..... ۸۵

۱-۱-۲-۲-۳- دما (حرارت)..... ۸۵

۱-۱-۲-۲-۴- خاک..... ۸۶

۱-۱-۲-۳- سه ویژگی برجسته گیاهان به منظور بهره‌گیری در فضای سبز..... ۸۷

۱-۱-۲-۱-۳- تنوع..... ۸۷

۱-۱-۲-۲-۳- شکل پذیری..... ۸۸

۱-۱-۲-۳-۳- دیرزیستی..... ۸۹

۱-۱-۲-۱-۳-۳- درختان در طول تاریخ..... ۸۹

۱-۱-۲-۲-۳-۳- دیر زیستی و کهنسالی درختان..... ۹۰

۱-۱-۲-۳-۳-۳- تعریف درختان کهنسال..... ۹۱

۱-۱-۲-۳-۳-۴- اهمیت درختان کهنسال..... ۹۳

۱-۱-۲-۳-۳-۵- مراحل رشد و دیر زیستی درختان کهنسال..... ۹۳

- ۹۴.....۱-۱-۲-۳-۶- اقدامات حفاظتی در مورد درختان کهنسال
- ۹۶.....۱-۱-۲-۳-۷- عوامل تخریب درختان کهنسال
- ۹۹.....۱-۱-۲-۳-۸- کهنسال ترین درختان جهان
- ۱۰۲.....۱-۱-۲-۳-۹- برخی از درختان کهنسال ایران
- ۱۰۳.....۱-۱-۲-۴- عوامل مؤثر در گزینش گونه‌های گیاهی مناسب جهت فضای سبز
- ۱۰۳.....۱-۱-۲-۴- ویژگی‌های عرصه و محل کاشت
- ۱۰۳.....۱-۱-۲-۴- محدودیت‌های فیزیکی
- ۱۰۴.....۱-۱-۲-۴- محدودیت‌های اکولوژیکی
- ۱۰۶.....۱-۱-۲-۴- ویژگی‌های گونه گیاهی
- ۱۰۶.....۱-۱-۲-۴- جنبه‌های مثبت
- ۱۰۷.....۱-۱-۲-۴-۲- جنبه‌های بینابینی
- ۱۰۷.....۱-۱-۲-۴-۳- جنبه‌های منفی
- ۱۰۷.....۱-۱-۲-۴-۳- عوامل اجتماعی
- ۱۰۸.....۱-۱-۲-۴-۴- عوامل اقتصادی
- ۱۰۹.....۱-۱-۲-۵- اهداف و خواسته‌های کاشت گیاهان در فضای سبز
- ۱۱۰.....۱-۱-۲-۵-۱- آرایش و زیبایی خیابان‌ها
- ۱۱۰.....۱-۱-۲-۵-۲- ایجاد سایبان
- ۱۱۱.....۱-۱-۲-۵-۳- جلوگیری از آلودگی صدا
- ۱۱۱.....۱-۱-۲-۵-۴- ایجاد بادشکن و جلوگیری از گرد و خاک
- ۱۱۲.....۱-۱-۲-۵-۵- کشت در گلدان‌های بزرگ برای خیابان‌ها و بوستان‌ها یا فضاهای بین ساختمانی (گلجای‌ها)
- ۱۱۳.....۱-۱-۲-۵-۶- آشنا کردن مردم با درختان و درختچه‌های مختلف
- ۱۱۳.....۱-۱-۲-۵-۷- ایجاد دیوار سبز، پرچین و اسپالیه (داربست)
- ۱۱۴.....۱-۱-۲-۵-۸- آرایش روی چمن
- ۱۱۴.....۱-۱-۲-۵-۹- ایجاد مکان مناسب برای آشیان گزینی پرندگان
- ۱۱۵.....۱-۱-۲-۵-۱۰- تولید میوه مناسب برای حیات وحش بوستان‌ها و فضای سبز نسبتاً بزرگ شهری و جلب پرندگان

- ۱۱۵ ۱-۱-۵-۱۱ ایجاد پیکره در هنر معماری سبز
- ۱۱۶ ۱-۱-۵-۱۲ به نمایش گذاردن اندام‌های درختان
- ۱۱۸ ۱-۱-۶-۶ شرایط محیطی متفاوت و گونه‌های گیاهی مناسب
- ۱۱۸ ۱-۱-۶-۱ معیارهای نخستین
- ۱۲۰ ۱-۱-۶-۲ معیارهای دومین
- ۱۲۰ ۱-۱-۶-۱-۲ آلودگی‌های شیمیایی هوا و خاک
- ۱۲۱ ۱-۱-۶-۲-۲ خشکی
- ۱۲۲ ۱-۱-۶-۳-۲ گرما و سرما
- ۱۲۲ ۱-۱-۶-۴-۲ باد و طوفان
- ۱۲۳ ۱-۱-۶-۵-۲ آفات و بیماری‌ها
- ۱۲۵ ۱-۱-۶-۶-۲ فشردگی خاک
- ۱۲۶ ۱-۱-۶-۷-۲ سنگینی برف
- ۱۲۷ ۱-۱-۶-۸-۲ شرایط نامناسب بافت خاک و زهکشی آن
- ۱۲۷ ۱-۱-۶-۹-۲ شرایط غرقابی خاک
- ۱۲۸ ۱-۱-۶-۱۰-۲ نور شب
- ۱۲۸ ۱-۱-۶-۱۱-۲ رقابت
- ۱۲۹ ۱-۱-۶-۲-۱ جانوران فضای سبز
- ۱۳۰ ۱-۱-۶-۱-۲ پرندگان
- ۱۳۰ ۱-۱-۶-۱-۲ ورود پرندگان به جوامع شهری و فضاهای سبز شهری
- ۱۳۴ ۱-۱-۶-۲-۱ مدیریت حضور پرندگان در فضای شهری
- ۱۳۶ ۱-۱-۶-۳-۱ دسته بندی پرندگان فضا سبز شهری
- ۱۳۶ ۱-۱-۶-۳-۱-۲ تقسیم بندی پرندگان فضای سبز شهری براساس بومی و مهاجر بودن
- ۱۴۱ ۱-۱-۶-۳-۲-۱ تقسیم بندی پرندگان فضای سبز شهری از نظر رژیم غذایی
- ۱۴۱ ۱-۱-۶-۳-۳-۱ تقسیم بندی پرندگان فضاهای سبز شهری از نظر زیستگاه
- ۱۴۲ ۱-۱-۶-۳-۴-۱ تقسیم بندی پرندگان فضاهای سبز شهری از نظر محل آشیانه سازی
- ۱۴۲ ۱-۱-۶-۴-۱ معرفی برخی از گونه‌های مهم پرندگان فضای سبز شهری
- ۱۴۶ ۱-۱-۶-۲-۲ پروانه‌ها

۱۵۹	۲-۲- بخش غیرزنده فضای سبز
۱۶۰	۱-۲-۲- تأسیسات
۱۶۰	۱-۱-۲-۲- پارکینگ
۱۶۱	۲-۱-۲-۲- سالن سینما و آمفی تئاتر
۱۶۱	۳-۱-۲-۲- رستوران
۱۶۱	۴-۱-۲-۲- زمین‌های بازی و ورزش
۱۶۵	۵-۱-۲-۲- آب‌نما
۱۶۶	۶-۱-۲-۲- سرویس بهداشتی
۱۶۶	۷-۱-۲-۲- درب ورودی
۱۶۷	۸-۱-۲-۲- دیوار
۱۶۷	۹-۱-۲-۲- خیابان‌ها
۱۶۸	۱۰-۱-۲-۲- معابر
۱۷۰	۱۱-۱-۲-۲- نرده
۱۷۰	۱۲-۱-۲-۲- پله
۱۷۱	۱۳-۱-۲-۲- تشکیلات اداری
۱۷۲	۱۴-۱-۲-۲- آلاچیق
۱۷۲	۱۵-۱-۲-۲- کتابخانه
۱۷۳	۱۶-۱-۲-۲- گرمخانه و گلخانه
۱۷۳	۱۷-۱-۲-۲- آکواریوم
۱۷۳	۱۸-۱-۲-۲- سنگفرش
۱۷۵	۱۸-۱-۲-۲- جدول
۱۷۵	۲-۲-۲- تسهیلات
۱۷۵	۱-۲-۲-۲- زباله‌دان
۱۷۵	۲-۲-۲-۲- روشنایی
۱۸۱	۳-۲-۲-۲- تابلو
۱۸۲	۴-۲-۲-۲- نیمکت
۱۸۳	۵-۲-۲-۲- آب‌خوری

فصل سوم: طراحی و ایجاد فضای سبز شهر.....	۱۹۷
۱-۳- عناصر واجزای بصری طرح.....	۱۹۷
۱-۱-۳- فرم.....	۱۹۷
۱-۳-۲- شکل.....	۲۰۳
۱-۳-۳- رنگ.....	۲۰۴
۱-۳-۴- بافت.....	۲۱۳
۲-۳- شناخت خصوصیات بصری گیاهان.....	۲۱۴
۱-۲-۳- فرم و شکل در گیاهان.....	۲۱۴
۲-۲-۳- بافت در گیاهان.....	۲۱۸
۳-۲-۳- رنگ و گیاهان.....	۲۱۹
۳-۳- جلوه‌های زیبایی در طراحی منظر.....	۲۲۴
۱-۳-۳- تنوع.....	۲۲۷
۲-۳-۳- تاکید یا تمرکز.....	۲۲۸
۳-۳-۳- تعادل.....	۲۲۹
۴-۳-۳- ریتم یا تکرار.....	۲۳۲
۵-۳-۳- توالی.....	۲۳۲
۶-۳-۳- مقیاس و تناسب.....	۲۳۴
۷-۳-۳- هزینه.....	۲۳۷
۸-۳-۳- راحت دیدن.....	۲۳۷
۹-۲-۳- سادگی.....	۲۳۸
۴-۳- کاربرد اصول زیبایی شناسی در طراحی کاشت گیاهان زینتی.....	۲۳۹
۵-۳- فرآیند طراحی.....	۲۴۴
۱-۵-۳- شناسایی داده‌ها.....	۲۴۵
۱-۱-۵-۳- فهرست برداری از فاکتورهای سایت.....	۲۴۵
۲-۱-۵-۳- تهیه نقشه پایه لازم.....	۲۴۷
۳-۱-۵-۳- مشخص نمودن خواسته‌های طراحی.....	۲۴۸
۲-۵-۳- تجزیه و تحلیل داده‌ها.....	۲۴۸

۲۴۹	۳-۵-۲- ترکیب داده‌ها و ترسیم طرح
۲۵۱	۳-۶- تاریخچه وسبک‌های پارک سازی
۲۵۲	۳-۶-۱- سبک باغ‌سازی انگلستان
۲۵۳	۳-۶-۲- سبک باغ‌سازی در ایتالیا
۲۵۳	۳-۶-۳- سبک باغ‌سازی در فرانسه
۲۵۴	۳-۶-۴- باغ‌سازی مصر باستان
۲۵۵	۳-۶-۵- باغ‌های ژاپنی
۲۵۶	۳-۶-۶- باغ‌های ایرانی
۲۶۲	۳-۷- موارد ویژه در طراحی و مدیریت فضای سبز
۲۶۲	۳-۷-۱- آب و نقش آن در طراحی و ساخت بوستان‌ها
۲۶۲	۳-۷-۱-۱- نقش‌های اساسی آب
۲۶۲	۳-۷-۱-۱-۱- آب در باغهای ایرانی
۲۶۳	۳-۷-۱-۱-۲- آب و روانشناسی
۲۶۴	۳-۷-۱-۱-۳- آب و انعکاس
۲۶۴	۳-۷-۱-۱-۴- آب و تأثیر آن در کاهش درجه حرارت و افزایش رطوبت
۲۶۴	۳-۷-۱-۱-۴- سایر نقش‌های آب
۲۶۵	۳-۷-۱-۲- طراحی آب در سبک‌های مختلف
۲۶۵	۳-۷-۱-۲-۱- طرح منظم
۲۶۶	۳-۷-۱-۲-۱- طرح غیرمنظم
۲۶۶	۳-۷-۱-۳- شکل‌های بهره‌گیری آب در طراحی
۲۶۶	۳-۷-۱-۳-۱- استخر
۲۶۷	۳-۷-۱-۳-۲- آب‌نما
۲۶۸	۳-۷-۱-۳-۳- چشمه
۲۶۸	۳-۷-۱-۴- برکه‌ها یا باغچه‌های آبی
۲۷۱	۳-۷-۱-۵- آبشار و جویبار
۲۷۲	۳-۷-۱-۶- فواره‌ها
۲۷۳	۳-۷-۱-۷- آب منجمد

۲۷۳	 ۸۳-۱-۷-۳ آیشخور پرندگان
۲۷۳	 ۲-۷-۳ فضای سبز عمودی
۲۷۴	 ۱-۲-۷-۳ تاریخچه
۲۷۴	 ۲-۲-۷-۳ ضرورت استفاده از فضای سبز عمودی در طراحی شهری
۲۷۵	 ۳-۲-۷-۳ فواید استفاده از فضای سبز عمودی در طراحی شهری
۲۷۸	 ۴-۲-۷-۳ تقسیم‌بندی فضای سبز عمودی
۲۷۸	 ۱-۴-۲-۷-۳ دیوارهای سبز
۲۷۹	 ۲-۴-۲-۷-۳ گلجای‌ها
۲۸۳	 ۳-۴-۲-۷-۳ بام باغچه‌ها
۲۸۳	 ۴-۴-۲-۷-۳ سایبان‌ها
۲۹۵	 فصل چهارم: مدیریت و نگهداری فضای سبز شهری
۲۹۵	 ۱-۴ آسیب‌شناسی فضای سبز شهری
۲۹۵	 ۱-۱-۴ عوامل بیولوژیکی آسیب رسان
۲۹۵	 ۱-۱-۴ آفات
۲۹۵	 ۲-۱-۴ بیماری‌های گیاهی
۳۰۵	 ۳-۱-۴ علف‌های هرز
۳۰۶	 ۲-۱-۴ عوامل فیزیکی و انسانی آسیب رسان به گیاهان فضای سبز
۳۰۷	 ۱-۲-۴ تغییر کاربری باغات و اراضی کشاورزی در محدوده شهرها
۳۰۷	 ۲-۲-۴ قطع و آسیب رساندن به فضای سبز خطی با انگیزه‌های مختلف
۳۰۸	 ۳-۲-۴ برخورد وسایل نقلیه با ساقه درختان
۳۰۸	 ۴-۲-۴ پامال کردن چمن‌ها و بستر فضای سبز
۳۰۹	 ۵-۲-۴ روشن نمودن آتش در محدوده فضای سبز
۳۰۹	 ۶-۲-۴ دستکاری غیرفنی باغچه‌های حاشیه خیابان توسط مغازه داران
۳۱۰	 ۷-۲-۴ آلوده سازی محیط ریشه گیاهان و ایجاد مسمومیت در آنها
۳۱۰	 ۸-۲-۴ خسارت ناشی از آلودگی هوا
۳۱۱	 ۳-۱-۴ تنش‌های محیط طبیعی و آسیب‌های آن بر فضای سبز شهری

- ۳۱۱..... ۱-۳-۱-۴ تنش بادهای داغ و خشک تابستان
- ۳۱۲..... ۲-۳-۱-۴ تنش آفتاب سوختگی ساقه درختان جوان
- ۳۱۳..... ۳-۳-۱-۴ تنش ناشی از رقابت و آلودگای
- ۳۱۳..... ۴-۳-۱-۴ تنش سرمازدگی
- ۳۱۴..... ۴-۱-۴ جمع‌بندی و چگونگی کاهش آسیب‌های وارده به فضای سبز
- ۳۱۸..... ۲-۴ عملیات نگهداری فضای سبز
- ۳۱۸..... ۱-۲-۴ آبیاری
- ۳۱۸..... ۱-۱-۲-۴ انواع روش‌های آبیاری
- ۳۱۹..... ۱-۱-۱-۲-۴ آبیاری سطحی
- ۳۱۹..... ۲-۱-۱-۲-۴ آبیاری تحت فشار
- ۳۱۹..... ۱-۲-۱-۱-۲-۴ آبیاری بارانی
- ۳۲۳..... ۲-۲-۱-۱-۲-۴ آبیاری قطره‌ای
- ۳۲۵..... ۲-۱-۲-۴ عوامل اصلی مؤثر در انتخاب سیستم آبیاری
- ۳۲۷..... ۲-۲-۴ کوددهی
- ۳۲۸..... ۱-۲-۲-۴ روش‌های کوددهی درختان
- ۳۲۸..... ۲-۲-۲-۴ انواع کود
- ۳۲۹..... ۳-۲-۴ مالچ‌دهی
- ۳۲۹..... ۴-۲-۴ بهره‌گیری از مواد ضد تبخیر
- ۳۳۰..... ۵-۲-۴ مرزبندی
- ۳۳۰..... ۶-۲-۴ زمستان‌گذرانی فضای سبز
- ۳۳۲..... ۷-۲-۴ هرس
- ۳۳۲..... ۱-۷-۲-۴ هرس گیاهان زینتی
- ۳۳۹..... ۲-۷-۲-۴ تنظیم یا انتخاب زمان هرس
- ۳۴۱..... ۳-۷-۲-۴ ابزار و وسایل مورد نیاز برای هرس
- ۳۴۲..... ۸-۲-۴ کنترل آفات
- ۳۴۴..... ۳-۴ امور پیمانکاری مراقبت و نگهداری فضای سبز

فهرست جداول

صفحه	عنوان
۱۲۱	جدول (۱-۲) - میزان مقاومت چندگونه درختی و درختچه‌ای در برابر دی اکسید گوگرد
۱۲۱	جدول (۲-۲) - میزان مقاومت چندگونه درختی و درختچه‌ای در برابر ازن
۱۲۴	جدول (۳-۲) - درختان نسبتاً مقاوم به آفات
۱۲۶	جدول (۴-۲) - بردباری متفاوت گونه‌های افرا در برابر فشردگی خاک
۱۲۹	جدول (۵-۲) - الگوی کلی فاصله درختان بسته به ارتفاع آنان
۱۴۷	جدول (۶-۲) - گیاهان شه‌دار می‌وبان پروانه‌ها
۱۸۴	جدول (۷-۲) - فهرست نیازهای یک بوستان شهری بزرگ
۱۸۵	جدول (۸-۲) - فهرست نیازهای بوستان ملی
۱۸۶	جدول (۹-۲) - فهرست نیازهای یک بوستان جنگلی
۲۰۵	جدول (۱-۳) - نسبت‌های رنگی گونه
۲۱۰	جدول (۲-۳) - تطابق نسبت سطوح هارمونی‌دار با ارزش عددی گونه در مورد رنگ‌ها
۲۲۱	جدول (۳-۳) - مرتب کردن گیاهان گلدار براساس زمان گلدهی و تنوع رنگ گل
۲۸۲	جدول (۴-۳) - گونه‌های مناسب برای کشت در تراس، گنجای و بام‌ها
۲۹۶	جدول (۱-۴) - فهرست برخی آفات گیاهان موجود در فضای سبز شهری، میزبان‌ها، اعضاء مورد حمله و میزان اهمیت آنها
۳۰۲	جدول (۲-۴) - فهرست برخی بیماری‌های گیاهان موجود در فضای سبز شهری، میزبان‌ها، اندام‌های مورد حمله و میزان اهمیت آنها
۳۰۶	جدول (۳-۴) - مهمترین گونه‌های گیاهی هرز آسیب رسان به فضای سبز شهر یزد

فهرست اشکال

عنوان	صفحه
شکل ۱-۱- بوستان ناجی (تغییر کاربری باغ به بوستان شهرحمدا) - یزد.....	۷۱
شکل ۲-۱- فضای سبز نیمه عمومی - دانشگاه یزد.....	۷۱
شکل ۳-۱- فضای سبز نیمه عمومی - دانشگاه یزد.....	۷۱
شکل ۴-۱- فضای سبز خصوصی - منزل قدیمی در یزد.....	۷۲
شکل ۵-۱- فضای سبز خیابانی (خطی) - ابرکوه.....	۷۲
شکل ۶-۱- میدان (فضای سبز خیابانی) - ابرکوه.....	۷۲
شکل ۷-۱- میدان آزادی (باغ ملی) - یزد.....	۷۳
شکل ۸-۱- بوستان حاشیه شهر - بوستان کوهستان یزد.....	۷۳
شکل ۹-۱- ایجاد چشم اندازهای زیبا با شکل دهی گیاهان - تربت حیدریه.....	۷۴
شکل ۱۰-۱- خزان خوش رنگ درختان در پاییز - بوستان آزادی شیراز.....	۷۴
شکل ۱۱-۱- شاخ و برگ زیبا و آویخته بیدمجنون - اصفهان.....	۷۵
شکل ۱۲-۱- فضای سبز خیابانی - شهر مراغه.....	۷۵
شکل ۱۳-۱- ایجاد سایه (فضای سبز خیابانی) - بلوار شهید صدوقی یزد.....	۷۶
شکل ۱۴-۱- ایجاد سایبان سبز - دانشگاه یزد.....	۷۶
شکل ۱۵-۱- ایجاد پرچین (دیوار سبز) با ترون.....	۷۷
شکل ۱۶-۱- ترکیب گل‌های فصلی میدان عالم یزد.....	۷۷
شکل ۱۷-۱- جذب پرندگان به فضای سبز - کرج.....	۷۸

- شکل ۱۸-۱- شرایط حضور پرندگان آبی - بوستان کوهستان یزد..... ۷۸
- شکل ۱-۲- گیاهان پوششی (گونه عشقه)- بوستان ساعی تهران..... ۱۵۱
- شکل ۲-۲- ترکیب متنوع گیاهان پوششی، نخل و کاج - دانشگاه یزد..... ۱۵۱
- شکل ۳-۲- پوشش گسترده با چمن - بوستان کوهستان یزد..... ۱۵۱
- شکل ۴-۲- گیاهان بالارونده - فیروزآباد فارس..... ۱۵۱
- شکل ۵-۲- گیاهان پوششی (پوشش مناظر ناخوشایند)- پاسگاه محیط بانان تالاب پریشان..... ۱۵۱
- شکل ۶-۲- عرسایبان پرپشت با پیچ امین الدوله - جزیره کیش..... ۱۵۱
- شکل ۷-۲- بالارونده ها و گیاهان میزبان عشقه و چنار - کرج..... ۱۵۲
- شکل ۸-۲- بالارونده ها و گیاهان میزبان (پیچ اناری و نخل)- باغ گلشن طبس..... ۱۵۲
- شکل ۹-۲- توده های رنگین از گل های فصلی..... ۱۵۲
- شکل ۱۰-۲- شکل آرایشی گیاهان در فضای سبز شهری..... ۱۵۲
- شکل ۱۱-۲- شکل آرایشی گیاهان - بوستان هنر تهران..... ۱۵۲
- شکل ۱۲-۲- شکل آرایشی گیاهان - بوستان ناجی یزد..... ۱۵۲
- شکل ۱۳-۲- درختان کهنسال (چنار کرخگان) - هرات..... ۱۵۳
- شکل ۱۴-۲- سرو کهنسال در بوستان سرو - منگاباد مهریز..... ۱۵۳
- شکل ۱۵-۲- چنار کهنسال - تنگ چنار مهریز..... ۱۵۳
- شکل ۱۶-۲- درخت کهنسال آسیب دیده - چنار..... ۱۵۳
- شکل ۱۷-۲- آلودگی محیطی توسط میوه درخت توت - بوستان سرو مهریز..... ۱۵۳
- شکل ۱۸-۲- آلودگی محیطی توسط برگ اکالیپتوس - دانشگاه مین..... ۱۵۳
- شکل ۱۹-۲- آرایش و زیبایی خیابان ها - بلوار جمهوری اسلامی یزد..... ۱۵۴
- شکل ۲۰-۲- کشت در گلدان های بزرگ - گلجای در بوستان آهنشهر بافق..... ۱۵۴
- شکل ۲۱-۲- آشنا شدن مردم با گیاهان - باغ گل های اصفهان..... ۱۵۴
- شکل ۲۲-۲- آشنا شدن مردم با گیاهان - باغ گل های اصفهان..... ۱۵۴
- شکل ۲۳-۲- پرچین گیاه رزماری - بوستان ناجی یزد..... ۱۵۴
- شکل ۲۴-۲- اسپالیه (داربست) - گیاه آبشار طلا- فضای سبز دانشگاه یزد..... ۱۵۴
- شکل ۲۵-۲- اسپالیه (داربست)- دانشگاه یزد..... ۱۵۵

- شکل ۲-۲۶- گیاهان بالارونده - اصفهان..... ۱۵۵
- شکل ۲-۲۷- آرایش روی چمن - قمصر کاشان..... ۱۵۵
- شکل ۲-۲۸- آشیان گزینی پرندگان بر روی درختان شهری (درخت چنار- بافت)..... ۱۵۵
- شکل ۲-۲۹- کاشت درختچه‌های میوه گوشتی رنگی برای جذب پرندگان (پیراکانتا در بوستان کوهستان یزد) بوستان کوهستان یزد..... ۱۵۵
- شکل ۲-۳۰- رنگ‌آمیزی پاییزه درختان (انجیلی در جنگل‌های کردکوی) عکس از یزدیان..... ۱۵۵
- شکل ۲-۳۱- رنگ‌آمیزی پاییزه درختان بنه - جنگل باغ شادی خاتم..... ۱۵۶
- شکل ۲-۳۲- رنگ‌آمیزی پاییزه برگ (درخت افرا برگ سرخ)..... ۱۵۶
- شکل ۲-۳۳- خمیدگی و پیچ و تاب داشتن تنه درخت دانشکده کشاورزی کرج..... ۱۵۶
- شکل ۲-۳۴- آفت درخت نارون - دانشگاه یزد..... ۱۵۶
- شکل ۲-۳۵- شاخه‌های مقاوم در برابر سنگینی برف (یزد - زمستان ۱۳۸۶)..... ۱۵۶
- شکل ۲-۳۶- سنگینی برف (گرگان - زمستان ۱۳۷۱) عکس از تقویان..... ۱۵۶
- شکل ۲-۳۷- پرندگان در فضای سبز شهری..... ۱۵۷
- شکل ۲-۳۸- پرندگان در شرایط تحت کنترل - بوستان شهدای هفتم تیر یزد..... ۱۵۷
- شکل ۲-۳۹- پرندگان شکاری (دلیجه) در فضای سبز شهری..... ۱۵۷
- شکل ۲-۴۰- پرندگان در فضای سبز - بوستان کوهستان یزد..... ۱۵۷
- شکل ۲-۴۱- پرندگان وحشی اسیر - باغ گلشن طبس..... ۱۵۷
- شکل ۲-۴۲- پرندگان وحشی اسیر، پلیکان - بوستان شهدای هفتم تیر یزد..... ۱۵۷
- شکل ۲-۴۳- گودتر بودن زمین بازی از سطح زمین - بوستان ناجی یزد..... ۱۵۸
- شکل ۲-۴۴- پوشش کف زمین بازی از ماسه بادی - بوستان آهنتشهر بافق..... ۱۵۸
- شکل ۲-۴۵- کفپوش زمین بازی کودکان - بوستان لاله اصفهان..... ۱۵۸
- شکل ۲-۴۶- گیاهان اطراف زمین بازی کودکان..... ۱۵۸
- شکل ۲-۴۷- وسایل بازی چوبی - اصفهان..... ۱۵۸
- شکل ۲-۴۸- وسایل بازی با مصالح چوب - بوستان شقایق مشهد..... ۱۵۸
- شکل ۲-۴۹- به کارگیری رنگ‌های گرم و متضاد در وسایل بازی کودکان..... ۱۸۹
- شکل ۲-۵۰- مجسمه حیوانات در زمین بازی کودکان..... ۱۸۹

- شکل ۵۱-۲. وسایل بازی به شکل حیوانات - جزیره کیش ۱۸۹
- شکل ۵۲-۲. مجسمه حیوانات مورد علاقه کودکان در ورودی بوستان ۱۸۹
- شکل ۵۳-۲. وسایل ورزشی حرکتی - بوستان آزادی شیراز ۱۸۹
- شکل ۵۴-۲. وسایل ورزشی پراکنده (میز شطرنج) - بوستان کوهستان یزد ۱۸۹
- شکل ۵۵-۲. تزئین آبنا - بوستان مسافر سعادت آباد سیرجان ۱۹۰
- شکل ۵۶-۲. گلدان‌های سنگی در کنار آبنا - باغ گل‌های اصفهان ۱۹۰
- شکل ۵۷-۲. گلدان‌های سنگی در کنار آبنا - باغ گل‌های اصفهان ۱۹۰
- شکل ۵۸-۲. سر در ورودی (بوستان جنگلی نور - مازندران) ۱۹۰
- شکل ۵۹-۲. نرده و پله‌های چوبی - باغ ارم شیراز ۱۹۰
- شکل ۶۰-۲. نرده‌های سیمانی طرح چوب - بوستان کوهستان یزد ۱۹۰
- شکل ۶۱-۲. نرده‌های آهنی با پوشش سبز - آرامگاه باباطاهر همدان ۱۹۱
- شکل ۶۲-۲. پله‌ها با مصالح سنگی - بوستان کوهستان یزد ۱۹۱
- شکل ۶۳-۲. پله‌های سنگی در دو سوی آبشار - بوستان کوهستان یزد ۱۹۱
- شکل ۶۴-۲. پله‌های سنگی با گیاهان شکل‌پذیر ناترک - بندر عباس ۱۹۱
- شکل ۶۵-۲. آلاچیق - بوستان کوهستان یزد ۱۹۱
- شکل ۶۶-۲. آلاچیق - بوستان غربالبیز مهریز ۱۹۱
- شکل ۶۷-۲. سنگفرش با قطعات چوب - مراغه ۱۹۲
- شکل ۶۸-۲. سنگفرش با طرح قدیمی از سنگ‌های محل - بوستان غربالبیز مهریز ۱۹۲
- شکل ۶۹-۲. سنگفرش با طرح گوشه‌دار ۱۹۲
- شکل ۷۰-۲. خطوط متقاطع در سنگفرش - بوستان ناجی یزد ۱۹۲
- شکل ۷۱-۲. طرح تودرتو در سنگفرش - بوستان ناجی یزد ۱۹۲
- شکل ۷۲-۲. زباله‌دان - بوستان ناجی یزد ۱۹۲
- شکل ۷۳-۲. زباله‌دان - میدان کوثر مهریز ۱۹۳
- شکل ۷۴-۲. طراحی نامناسب و عدم مدیریت و نتیجه نامطلوب آن ۱۹۳
- شکل ۷۵-۲. نورپردازی - بوستان کوهستان یزد ۱۹۳
- شکل ۷۶-۲. نورپردازی - بوستان کوهستان یزد ۱۹۳
- شکل ۷۷-۲. روشنایی بوستان - بندر عباس ۱۹۳

- شکل ۷۸-۲- روشنایی پله‌ها - بندرعباس ۱۹۳
- شکل ۷۹-۲- نورپردازی ساختمان - بوستان ناجی یزد ۱۹۴
- شکل ۸۰-۲- جانمایی نامناسب پایه روشنایی ۱۹۴
- شکل ۸۱-۲- نورپردازی تابلو - بوستان ناجی یزد ۱۹۴
- شکل ۸۲-۲- نورپردازی گسترده - بوستان کوهستان یزد ۱۹۴
- شکل ۸۳-۲- نورپردازی گسترده سطح چمن ۱۹۴
- شکل ۸۴-۲- نورپردازی آبنا - اندیمشک ۱۹۴
- شکل ۸۵-۲- علائم و راهنما - بوستان جنگلی سی سنگان ۱۹۵
- شکل ۸۶-۲- علائم و راهنما - بوستان ناجی یزد ۱۹۵
- شکل ۸۷-۲- تابلو معرفی بوستان، سنگ نوشته - بوستان ناجی یزد ۱۹۵
- شکل ۸۸-۲- تنظیم نیمکت‌ها جهت محاوره و تشکیل میزگرد - کرمان ۱۹۵
- شکل ۸۹-۲- قرار دادن نیمکت در فضای خلوت برای اندیشیدن و استراحت ۱۹۵
- شکل ۹۰-۲- جانمایی منظم نیمکت‌ها - بوستان ناجی یزد ۱۹۵
- شکل ۹۱-۲- تأمین آسایش در نیمکت‌ها - خبر کرمان ۱۹۶
- شکل ۹۲-۲- آبخوری - بوستان کوثر مهریز ۱۹۶
- شکل ۹۳-۲- آبخوری با حفاظ مناسب و بهره‌گیری از نمادهای معنوی ۱۹۶
- شکل ۹۴-۲- آبخوری هماهنگ با سنگفرش - بوستان ناجی یزد ۱۹۶
- شکل ۹۵-۲- آبخوری - بوستان کوهستان یزد ۱۹۶
- شکل ۹۶-۲- آبخوری - باغ گل‌های اصفهان ۱۹۶
- شکل ۱-۳- سطوح گیاهی به عنوان دیواره داخلی فضا (درختان بلند چنار) ۲۸۶
- شکل ۲-۳- فرم عمودی گیاهان در چنار (باغ پهلوانپور یزد) ۲۸۶
- شکل ۳-۳- فرم توپی (یاکروی) در کاج توپی ۲۸۶
- شکل ۴-۳- فرم مخروط در نوئل ۲۸۶
- شکل ۵-۳- فرم بیضی شکل در یک سوزنی برگ ۲۸۶
- شکل ۶-۳- فرم مجنون درخت بید مجنون ۲۸۶
- شکل ۷-۳- تنوع فرم در درختان و درختچه‌های زینتی ۳۱۷
- شکل ۸-۳- بافت‌های متنوع (نرم و معمولی) ۲۸۷

- شکل ۳-۹- بافت خشن در توده متراکم..... ۲۸۷
- شکل ۳-۱۰- رنگ‌های متنوع گلها - تنوع در حد مطلوب..... ۲۸۷
- شکل ۳-۱۱- به کارگیری تنوع فرم‌ها و رنگ‌ها در طراحی منظر - دانشگاه یزد..... ۲۸۷
- شکل ۳-۱۲- ایجاد تاکید با کاشت نونل نقره‌ای..... ۲۸۷
- شکل ۳-۱۳- تعادل متقارن..... ۲۸۷
- شکل ۳-۱۴- ریتم و تکرار (فضای سبز خطی جزیره کیش)..... ۲۸۸
- شکل ۳-۱۵- ریتم و تکرار - بوستان هنر تهران..... ۲۸۸
- شکل ۳-۱۶- ایجاد توالی با کاشت پیوسته و متنوع گیاهان..... ۲۸۸
- شکل ۳-۱۷- رنگ قوی‌تر زرشک برگ قرمز در میان درختچه‌های سبز پیرامونی..... ۲۸۸
- شکل ۳-۱۸- باغ ایرانی - باغ شازده ماهان کرمان..... ۲۸۸
- شکل ۳-۱۹- تقارن در باغ ایرانی باغ شازده ماهان کرمان..... ۲۸۸
- شکل ۳-۲۰- طبیعت‌گرایی در باغ ایرانی (چشمه علی دامغان)..... ۲۸۹
- شکل ۳-۲۱- طبیعت‌گرایی در باغ ایرانی - ائل گلی تبریز..... ۲۸۹
- شکل ۳-۲۲- انعکاس - بوستان ناجی یزد..... ۲۸۹
- شکل ۳-۲۳- انعکاس و ایجاد جذابیت بصری..... ۲۸۹
- شکل ۳-۲۴- انعکاس و تاج منظم - درخت نارون - توتک بازی هرات..... ۲۸۹
- شکل ۳-۲۵- آبنما با طرح منظم..... ۲۸۹
- شکل ۳-۲۶- آبنما با طرح منظم - میدان توحید مهریز..... ۲۹۰
- شکل ۳-۲۷- آبنما با طرح نامنظم - بوستان کوهستان یزد..... ۲۹۰
- شکل ۳-۲۸- آبنما با طرح نامنظم..... ۲۹۰
- شکل ۳-۲۹- استخر - بوستان کوهستان..... ۲۹۰
- شکل ۳-۳۰- آبنما با پاشویه..... ۲۹۰
- شکل ۳-۳۱- آبنما مطبق و آبشاری - بوستان ملت شهرکرد..... ۲۹۰
- شکل ۳-۳۲- آبنما همراه با فواره - میدان امیرچقماق یزد..... ۲۹۱
- شکل ۳-۳۳- آبنما و سبیل حیوانات - دلفیناریوم کیش..... ۲۹۱
- شکل ۳-۳۴- آبنما و گیاهان آبی - باغ گلهای اصفهان..... ۲۹۱
- شکل ۳-۳۵- گلکاری اطراف آبنما - باغ گلشن طبس..... ۲۹۱

- شکل ۳-۳۶- برکه - باغ گیاهشناسی کاشان ۲۹۱
- شکل ۳-۳۷- گیاهان و جانوران آبی در برکه باغ گل‌های اصفهان ۲۹۱
- شکل ۳-۳۸- نیلوفر آبی (گیاه آبی مناسب برکه) ۲۹۲
- شکل ۳-۳۹- آبشار- نیاسر کاشان ۲۹۲
- شکل ۳-۴۰- آبشار مصنوعی - بوستان کوهستان یزد ۲۹۲
- شکل ۳-۴۱- فواره‌های پرتابی ۲۹۲
- شکل ۳-۴۲- فواره‌ها - بوستان ائل گلی تبریز ۲۹۲
- شکل ۳-۴۳- فواره ریزشی - میدان امام حسن یزد ۲۹۲
- شکل ۳-۴۴- فواره فرم دار ریزشی - بوستان کوثر مهریز ۲۹۳
- شکل ۳-۴۵- انجماد و زنگوله‌های یخی - زیبایی آبشار در زمستان در بوستان ۲۹۳
- شکل ۳-۴۶- گلجای و کشت گیاهان فصلی شمعدانی - خبر، بافت ۲۹۳
- شکل ۳-۴۷- گلجای و کشت گونه‌های متنوع فصلی ۲۹۳
- شکل ۳-۴۸- گلجای ثابت، ساخته شده از تَرَک‌های انار - یزد ۲۹۳
- شکل ۳-۴۹- گلجای متحرک جزیره کیش ۲۹۳
- شکل ۴-۱- آفت شپشک آردآلود بر روی سرو لاوسون ۳۶۵
- شکل ۴-۲- آفت شته‌ها بر روی برگ سه ۳۶۵
- شکل ۴-۳- لارو برگ‌خوار بر روی درخت گردو ۳۶۵
- شکل ۴-۴- ایجاد خراش و صدمه به تنه درخت توسط شهروندان ۳۶۵
- شکل ۴-۵- صدمه به تنه درخت در اثر آفات ۳۶۶
- شکل ۴-۶- آسیب تنه درخت مقدمه‌ای برای نفوذ قارچ‌ها ۳۶۶
- شکل ۴-۷- برخورد وسایل نقلیه با ساقه درختان ۳۶۶
- شکل ۴-۸- آتش زدن برگ‌های جمع‌آوری شده و آلودگی هوا ۳۶۶
- شکل ۴-۹- دستکاری غیر فنی باغچه‌ها ۳۶۷
- شکل ۴-۱۰- تنش بادهای داغ و آسیب‌دیدگی گیاهان ۳۶۷
- شکل ۴-۱۱- تنش سرما و نابودی درختان اکالیپتوس ۳۶۷
- شکل ۴-۱۲- سرمازدگی نخل زینتی ۳۶۷
- شکل ۴-۱۳- تنش سرما ۳۶۸

- شکل ۴-۱۴- تنش سرما و خشکیدگی درختان اکالیپتوس..... ۳۶۸
- شکل ۴-۱۵- آبیاری غرقابی نامناسب - هدر رفت بالای آب..... ۳۶۸
- شکل ۴-۱۶- آبیاری سطح چمن - بوستان کوهستان یزد..... ۳۶۸
- شکل ۴-۱۷- آبپاش از اجزای سیستم آبیاری بارانی..... ۳۶۹
- شکل ۴-۱۸- حفاظت نازیبا از گیاهان در برابر صدمات فیزیکی..... ۳۶۹
- شکل ۴-۱۹- هرس با اره هرس..... ۳۷۰
- شکل ۴-۲۰- فرم‌دهی با بستن شاخه‌ها در ابتدای فصل رویش..... ۳۷۰
- شکل ۴-۲۱- هرس نامناسب..... ۳۷۱
- شکل ۴-۲۲- قطع شاخه‌های اضافی و هرس با اره موتوری..... ۳۷۱
- شکل ۴-۲۳- هرس تاج بری درختچه طاووسی..... ۳۷۲
- شکل ۴-۲۴- هرس پیکره سازی..... ۳۷۲

پیشگفتار

کشور ایران سرزمینی کم آب است و بخش‌های وسیع آن را بیابان و کویر تشکیل می‌دهد. نیاکان هوشمند و سختکوش ما از دیر باز به اهمیت آب و درخت در این سرزمین پی برده بودند و تلاش می‌کردند تا زندگی را در ایران به برکت درخت و گل و گیاه دلپذیر سازند و محیط پیرامون خود را از خشکی و خشونت دور نگه‌دارند. عشق و علاقه به طبیعت و درخت در فرهنگ ما رسوخ یافته و در هنر و ادبیات ما به وضوح جلوه‌گر شده است. در حقیقت ایرانیان با مفروش نمودن خانه‌های خود با قالی‌های منقوش به گل و گیاه می‌خواسته‌اند حتی در فضای بسته نیز در کنار نقش و نگار برگرفته از طبیعت و درخت زندگی کنند.

نیاز به فضای سبز، یکی از نیازهای طبیعی و فطری همه انسانهاست و متأسفانه امروزه به دلایل اجتماعی و اقتصادی و طبیعی، بسیاری از شهروندان کشور ما از نعمت فضای سبز مطلوب محروم مانده‌اند و نه تنها فضای سبز بسیاری از شهرها کافی نیست، بلکه فضای سبز روستاها نیز به شدت در معرض تباهی قرار گرفته است.

جایگزین شدن ساختمان‌های بزرگ و کوچک به جای باغ و بوستان‌های خرم، چهره سبز شهرها را به خاکستری متمایل کرده است. کاهش فضای سبز شهری، آلودگی‌های محیطی را افزوده و می‌رود تا شهرنشینی را با اختلالات جدی زیست محیطی مواجه کند. اگر دیروز درختانی با سایه‌های بلند و پرپشت و خنکای آب روان در زیر شاخسارهای آن و صدای حرکت باد در لابه‌لای شاخ و برگها، شادمانی و خرمی را به زندگی می‌بخشید و باد صبا، نسیم سحر و کنار آب گفتن‌های حافظ را باگوش و پوست لمس می‌کردیم و گل‌های معطر و هزاررنگ در ترکیبی موزون بوی بهشت را به مشام می‌رساند؛ اما امروز حیاط‌ها و حوض‌های فیروزه‌ای رنگ آن، جای خود را به تلنبار آهن

و ساختمان‌های بلند داده است. بوق‌های سرسام آور خودروها، دودهای سمی متصاعد شده از آنها و از کارخانجات کوچک و بزرگ که در حاشیه و گوشه شهرها ساخته شده‌اند، ناچار از گذران عمر عزیز در پشت چراغ‌های رنگی خیابان‌های خاکستری هستیم، یکباره انگار از این همه ناهنجاری‌های خود ساخته خلقت تنگ می‌شود.

جبر زمانه بر گشت به گذشته را ناممکن ساخته است، اما برای فردا می‌توان چاره‌ای اندیشید و راهی بهتر از امروز در پیش گرفت. شاید تصویر دیروز فقط خاطره‌ای باشد در ذهن و روان ما و برای فردای ما دست نیافتنی باشد؛ اما می‌توان خاطرات فردا را زیباتر از امروز و محیط زندگی را دلپذیرتر از آن ساخت. این مهم ساختنی است.

با ایجاد فضای سبز مطلوب می‌توان رنگی تازه به زندگی در شهرها و روستاها زد و نفسی تازه کرد و خلقی آرام‌تر و روانی سالم‌تر به شهروندان هدیه کرد. بر اساس برآوردهای موجود، سرانه فضای سبز شهرهای ایران حدود ۹ مترمربع می‌باشد که با استانداردهای جهانی (۲۰ تا ۲۵ مترمربع) فاصله زیادی دارد. این در حالی است که کیفیت فضای سبز در برخی مناطق شهری از حد مطلوب فاصله زیادی دارد. همت و عزم جدی متولیان امر در طی دو دهه اخیر وضع کمی و کیفی فضای سبز شهرها را به سمت مطلوب سوق داده است. با شتاب گرفتن سرعت روند کنونی می‌توان امیدوار بود در آینده‌ای نزدیک و در تمام شهرهای ایران، شاهد دستیابی به حالت مطلوب باشیم.

کتابی که در پیش روی دارید، کوششی جهت تعمیق دانش و فرهنگ فضای سبز شهری است. پس از چند سال تدریس در این زمینه، به منظور تدوین یک کتاب دانشگاهی نسبتاً جامع در زمینه فضای سبز، تألیف این کتاب به یاری خداوند مهربان به سرانجام رسید. طی سالیان اخیر مقالات و کتاب‌های متعددی در زمینه جنبه‌های مختلف فضای سبز شهری توسط پژوهشگران و استادان محترم به زیور چاپ آراسته گردیده است. هریک از آنها به نوبه خود سهم ارزشمندی در آشنایی علاقه‌مندان و دانشجویان با موضوعات فضای سبز و گسترش فرهنگ و دانش و مهارت دست‌اندرکاران در این زمینه ایفا نموده‌اند. لیکن فقدان یک منبع منسجم که حاوی کلیه مطالب مرتبط با درس فضای سبز شهری باشد، نگارنده را بر آن داشت تا نسبت به تألیف کتاب حاضر متناسب با سرفصل‌ها، برای دانشجویان رشته‌های مختلف علوم کشاورزی، منابع طبیعی و محیط زیست اقدام نماید. این کتاب می‌تواند منبع علمی مناسب برای درس‌های

پارک‌ها و فضای سبز شهری در رشته مدیریت مناطق خشک و بیابانی، فضای سبز شهری و طراحی و مهندسی پارک‌های ملی و جنگلی در رشته محیط زیست باشد. ضمن اینکه می‌تواند توسط دانشجویان رشته مهندسی فضای سبز در تعدادی از درس‌ها، مورد استفاده قرار گیرد.

این کتاب در چهار فصل تنظیم شده است. در فصل اول به مفاهیم، تعاریف و عملکردهای فضای سبز شهری پرداخته شده است. در فصل دوم ساختار فضای سبز شهری با دیدگاه و رویکرد اکوسیستمی به فضای سبز شامل بخش زنده (گیاهان و جانوران) و بخش غیرزنده (تأسیسات و تسهیلات) شرح داده شده است. در فصل سوم مطالب مفصلی در خصوص طراحی و ایجاد فضای سبز بیان گردیده است و در فصل چهارم مسائل مربوط به مدیریت فضای سبز شهری تنظیم و ارائه شده است.

تأکید بر بیان واژه بوستان هم در عنوان و هم در متن کتاب، تلاشی است مبنی بر قطعی شدن جایگزینی این واژه زیبای پارسی به جای واژه پارک.

بر خود لازم می‌دانم از داوران محترم کتاب که زحمت بازنگری این کتاب را برعهده داشته‌اند، نهایت سپاس و تشکر قلبی خود را ابراز نمایم. از دقت نظر آقای دکتر دهقانی فیروزآبادی در ویراستاری ادبی کتاب بسیار سپاسگزارم. همچنین جا دارد از شورای محترم انتشارات دانشگاه یزد و پیگیری‌های سرکار خانم آقایگی در حوزه انتشارات دانشگاه نهایت تشکر را به عمل آورم. سرکار خانم مهندس مهدیه تجمیلیان نقش ارزنده‌ای در به سرانجام رسیدن و تألیف این کتاب برعهده داشته‌اند. از ایشان کمال سپاسگزاری به عمل می‌آید. پنج عکس با شماره‌های ۱-۴، ۱-۵، ۱-۶، ۲-۳ و ۲-۳۶ را مدیون لطف دوستان عزیزم جناب آقایان مهندس سیدعلیرضا رسولی، دکتر فرشاد یزدیان، مهندس هادی تقویان هستم. از همه این عزیزان بی نهایت سپاسگزارم.

مشتاقانه پذیرای هرگونه نظر و ارائه طریق توسط پژوهشگران، استادان و دانشجویان عزیز برای بهبود چاپ‌های بعدی است. روزهایی سرشار از سرسبزی و نشاط با مردمانی شاد و برخوردار از بوستان‌ها و فضای سبز مطلوب برای همه شهرها و روستاهای ایران عزیز آرزومندم.

به امید آن روز

محمدحسین ایران نژاد پاریزی یزد - مهر ۱۳۸۹